

PORADŇA PRE OBČIANSKE A ĽUDSKÉ PRÁVA

CENTER FOR CIVIL AND HUMAN RIGHTS
KRIVÁ 23, 040 01 KOŠICE, SLOVENSKO

» mobil: +421 908 69 55 31, +421 949 338 396
» www.poradna-prava.sk » poradna@poradna-prava.sk
» IČO: 37 86 72 70 » IBAN: SK98 5200 0000 0000 0551 9629

V Košiciach, 6.11.2023

Súd rozhodol, že štátne inštitúcie sú zodpovedné za segregáciu rómskych detí na základnej škole v Terni

Okresný súd v Prešove na dnešnom pojednávaní vyhovel našej antidiskriminačnej žalobe v prípade segregácie rómskych detí na základnej škole v Terni. Rozhodol, že k segregácii rómskych detí na tejto škole dochádza v dôsledku prijatých rozhodnutí žalovaných štátnych inštitúcií o určení spoločného školského obvodu v danej lokalite ako aj v dôsledku ich dlhodobej nečinnosti. Žalovaných súd zaviazal k prijatiu účinných opatrení, ktoré protiprávny stav na škole odstránia a do budúca segregácii zabránia.

Antidiskriminačnú verejnú žalobu sme ako mimovládna organizácia Poradňa pre občianske a ľudské práva - podali proti Ministerstvu školstva SR a právnenému predchodcovi Regionálneho úradu školskej správy v Prešove v januári 2016. V strategickom súdnom spore sme namietali, že žalované štátne orgány nielenže škole neposkytli potrebnú podporu, ale ešte ju svojimi rozhodnutiami o určení školských obvodov a nečinnosťou postavili do situácie, keď kvôli nedostatku kapacít musela začať vzdelávať časť detí v rómskych triedach aj na druhej zmene.

Na súde sme sa domáhali toho, aby súd žalované štátne inštitúcie zaviazal k prijatiu účinných opatrení, ktoré protiprávny stav na škole odstránia a do budúca segregácii zabránia.

V rámci súdneho konania poskytla súdu svoje stanovisko aj bývalá Verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová, ktorá situáciu v danej lokalite z vlastnej iniciatívy zmapovala. Jej stanovisko v súdnom konaní podporilo našu argumentáciu.

Okresný súd v Prešove o našej žalobe po prvý krát rozhodoval už vo februári 2019, pričom svojím [rozsudkom](#) našu žalobu zamietol. Jeho rozsudok následne Krajský súd v Prešove z augusta 2020 v celom rozsahu [potvrdil](#).

Proti rozsudku krajského súdu sme podali dovolanie na Najvyšší súd SR. Ten svojím [uznesením](#) z marca 2023, zrušil rozsudky krajského a okresného súdu a vec opätovne vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Podľa Najvyššieho súdu sme v konaní ako žalujúca strana uniesli svoju časť dôkazného bremena. Bolo na žalovaných štátnych inštitúciách, aby preukázali, že svojimi rozhodnutiami nediskriminovali.

Okresný súd pojednávaní dňa 6.11.2023, viazaný aj právnym názorom najvyššieho súdu, našej žalobe vyhovel. Rozhodol, že žalované štátne inštitúcie sa dopustili diskriminácie - a to prijatím rozhodnutí o určení školského obvodu, ktorými udržali existujúcu segregáciu rómskych detí na škole v Terni ako aj neprijatím účinných opatrení na predchádzanie a odstránenie ich segregácie.

Okresný súd rozsudok ústne vyhlásil, jeho písomné vyhotovenie zatiaľ nebolo stranám sporu doručené.

V rámci ústneho odôvodnenia na pojednávaní súd konštatoval, že žalované štátne inštitúcie nevytvorili podmienky, aby základná škola v Terni mohla všetky deti vzdelávať inkluzívne. Súd vytkol žalovanému školskému úradu, že nedostatočne vykonal analýzu kapacít okolitých škôl, pričom zameril sa len na ich dopravnú dostupnosť, ktorá podľa súdu nemôže byť rozhodujúcim faktorom pri desegregácii a neanalyzoval kapacity v meste Prešov a okolitých obciach. Súd taktiež konštatoval, že desegregačným riešením nemôže byť výstavba novej školy v Malom Slivníku, pretože je predpoklad, že tá by bola s prevahou rómskych detí, čo by bolo aj v zmysle rozhodnutí najvyššieho súdu nezákonné.

Žalovaným okresný súd uložil povinnosť do šiestich mesiacov od právoplatnosti rozsudku vypracovať plán opatrení, ktoré povedú k účinnému odstráneniu a prevencii segregácie a povinnosť tento plán do dvoch rokov naplniť.

Vanda Durbáková, právna zástupkyňa Poradne pre občianske a ľudské práva ako žalobcu v súdnom konaní k rozsudku povedala:

„Je to ďalší zo série rozsudkov, ktoré potvrdzujú zodpovednosť štátnych inštitúcií vrátane ministerstva školstva za diskrimináciu rómskych detí v slovenskom školstve. Vytvára na ne ďalší dôležitý právny tlak, aby prijímali účinné opatrenia na potieranie segregácie rómskych detí vo vzdelávaní. Štátne orgány jednoducho musia určovať školské obvody tak, aby podporovali rôznorodosť detí naprieč základnými školami a neprispievali k segregácii znevýhodnených rómskych detí. Dnešný rozsudok ich k tomu zaväzuje. Musia tak prísť s účinnými komplexnými opatreniami, ktoré povedú k desegregácii na dotknutej škole v Terni.“

Rozhodnutie nie je právoplatné a žalované strany sa môžu voči rozsudku odvolať.

Bližší kontext prípadu:

Poradňa žalobou reagovala na situáciu, ktorá v obci Terňa vznikla v roku 2014. Obce ako zriaďovateľ školy vtedy vypovedala zmluvu o spoločnom školskom obvode pre deti navštevujúce 1.- 4. ročník s vedľajšou obcou Malý Slivník. Urobila tak v snahe znížiť počet detí na miestnej škole s ohľadom na jej obmedzené priestorové kapacity. Škole reálne hrozilo, že bude musieť začať časť detí vzdelávať na poobedňajšej zmene. Deti pochádzajúce z Malého Slivníka, ktoré školu v Terni navštevujú, sú pritom rómskeho pôvodu a čelia sociálnemu znevýhodneniu.

Obec Malý Slivník, ktorá vlastnú základnú školu nemá, sa pokúšala uzavrieť zmluvu o spoločnom školstvom obvode s inou obcou v okolí, no neúspešne. Preto sa podľa zákona obrátila na okresný úrad v Prešove, aby túto situáciu vyriešil a určil spádovú školu pre deti z Malého Slivníka tak, aby nebola ohrozená ich povinná školská dochádzka. Okresný úrad v Prešove však svojimi rozhodnutiami v rokoch 2014 a 2016 opätovne určil za spádovú školu pre deti z Malého Slivníka, školu v Terni. Obec Terňa sa voči rozhodnutiu odvolala a namietala, že na viacerých základných školách v okolí v ostatných rokoch počet školopovinných detí klesal a že majú voľné školské kapacity. Ministerstvo školstva ich odvolanie zamietlo. V dôsledku kapacitných problémov tak bola škola v Terni nútená začať vzdelávať časť rómskych detí z Malého Slivníka v triedach na poobedňajšej zmene a v etnicky homogénnych triedach, pričom táto situácia dlhodobo pretrváva.

Chceme poďakovať nadáciám Open Society Foundations, Sigrid Rausing Trust, ACF - Slovakia a ďalším donorom, ktorí podporili našu prácu na tomto prípade a umožnili dosiahnuť toto súdne rozhodnutie.

KONTAKTY: Vanda Durbáková – právna zástupkyňa žalobcu, tel. č.: 0908 695 531; e-mail: poradna@poradna-prava.sk

Poradňa pre občianske a ľudské práva je mimovládna organizácia, ktorá sa venuje ochrane ľudských práv a slobôd so zameraním na ochranu práv menších a ochranu pred diskrimináciou. Pozornosť dlhodobo venuje predovšetkým otázkam diskriminácie rómskej etnickej skupiny v rôznych oblastiach života na Slovensku. Venuje sa tiež ochrane reprodukčných práv a problematike policajného násillia. Poradňa vo svojej práci rozvíja metódu strategického vedenia súdnych sporov v prípadoch diskriminácie a porušovania ľudských práv menších. Zabezpečuje sprostredkovanie bezplatného právneho poradenstva vo vybraných prípadoch porušenia ľudských práv a bezplatného právneho zastupovania v konaniach pred slovenskými súdmi a Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu. Vykonáva tiež terénny monitoring, advokačné aktivity vo vzťahu k štátnym inštitúciám a realizuje vzdelávacie aktivity v oblasti ochrany pred diskrimináciou pre odbornú a laickú verejnosť. Web: www.poradna-prava.sk

Podporte činnosť Poradne [peňažným príspevkom](#).